

MALMÖ STADSBEBYGGELSE

En översiktlig inventering

Kulturhistorisk byggnadsinventering i Malmö, rapport 2

Kommittén för kulturhistorisk byggnadsinventering i Malmö stad. Avdelningen för kulturminnesvård, Stadsbyggnadskontoret.

MALMÖ 1989

16 stycken 1 ½ - plans radhus

och

14 stycken 1 - plans radhus

RISEBERGA

Historia före nuvarande bebyggelse

Risebergaområdet utgjorde under förindustriell tid ett agrart område vid Östra Skrävlinge by (enskiftad år 1804) i Husie socken, vilken inkorporerades med Malmö 1935.

Namnet på området kommer av gården Riseberga (Ö Skrävlinge nr 5 och 10) som 1803 brann ner och återuppfördes i de norra bymarkerna vid foten av en grusås kallad Risebjer. Den här uppförda gården fick namnet Riseberga efter höjden. Genom avsöndring från denna fastighet 1838 bildades en ny gård, Lilla Riseberga och från denna tid benämndes den ursprungliga gården Stora Riseberga. År 1855 avsöndrades en gård från Lilla Riseberga; även den benämndes Lilla Riseberga. En annan gård i området var Kongagården (Ö Skrävlinge 7) stammande från 1800-talets första år, efter vilken Kungshällaplan fått sitt namn. Gården Dammstorp var en del av Ö Skrävlinge 12.

Nuvarande bebyggelses utbyggnad

Den äldsta delen av den nuvarande bebyggelsen i Riseberga tillkom som egnahemsområde under mellankrigstiden. Vid inkorporeringen av Husie 1935 var området kring Kungshällaplan (avgränsat av Fridhälla- och Storhällagatorna) utlagt och delvis bebyggt liksom området mellan Risebergavägen och Dammstorpsvägen. Exempel på byggnader från denna tid är Axhälla 6, Vrethälla 1, Kungshälla 15, Långhälla 8, Rönnbacken 10 samt Hasselbacken 11 och 31. Egnahemmen i Riseberga är yngre än i de andra inventerade egnahemsområdena; många är från 1930-talet.

En omfattande exploatering skedde under 1950-talet då hela området norr om det äldre egnahemsområdet planerades och byggdes. Arkitekter var Thorsten Roos och Bror Thornberg, Jöran Curman och Nils Gunnartz, Bengt Edman, Göran Stendahl och Bengt Serwe samt Erik Dahl och Arne Strömdahl. Området presenterades i byggnadsnämndens jubileumsskrift 1962.

Under senare år har Bulltofta rekreativsområde anlagts väster om Riseberga, där IKEA tidigare etablerat sig i anslutning till äldre flygplatsbebyggelse. F n bygger Hemmets Journal ut sina lokaler vid Sallerupsvägen.

Stadsplaner

1950 Konfirmerar den äldre egnahemsbebyggelsen samt föreslår flerbostadshus utmed Sallerupsvägen som ej kom att utföras. Nr 295.

- 1950 Västra delen av området norr om egnahemmen. Nr 310.
- 1953 Kv Ranberga och Rishälla. Nr 352. Dammhälla
- 1953 Kv Ängshälla, tillgängligt för ledningar. Nr 366.
- 1954 Kv Dalhälla och Höghälla. Nr 368.
- 1955 Kv Lerberga, Kvarnberga, Mossberga, Strömberga, Hjortberga, Lönnberga, Stigberga, Vassberga. Nr 429.
- 1956 Området vid Videbackegatan. Nr 425.
- 1956 Området västeröver. Nr 440.
- 1957 Området vid Rönnebackegatan. Nr 430.
- 1958 Kv Fridhälla och Dalhälla. Nr 485.
- 1959 Större område i norr. Nr 487.
- 1961 Kv Ekbacken och Häggbacken Nr 594.
- 1961 Gatumarken vid Dammstorpsvägen. Nr 595.
- 1961 Större område i öster. Nr 604.
- 1962 Kv Hasselbacken. Nr 642.
- 1965 Garage i kv Backspegeln. Nr 783.
- 1965 Större område i nordöst. Nr 784.
- 1974 Kv Draken, industriändamål. Nr 1241.
- 1976 Handel i väster intill Inre Ringvägen. Nr 1356.
- 1980 Park och idrottsändamål mellan Inre Ringvägen och Sallerupsvägen. Nr 1481.

Bebyggelsekaraktär

Bebyggelsen i Riseberga sönderfaller i två grupper: det äldre egnahemsområdet samt det nyare villa- och radhusområdet norr därom.

Egnahemsbebyggelsen karakteriseras av de relativt stora tomterna, de regelbundna kvarteren och den strikta planen. Byggnaderna karakteriseras av heterogenitet. Få hus har bevarat sin ursprungliga egnahemskaraktär (exempel har nämnts ovan). Ett flertal hus har kvar de kubiska egnahemsproportionerna med höga sadeltak men är i övrigt helt förändrade. Nyare hus förekommer i nästan varje kvarter, dessa är oftast kataloghus som är låga och rektangulära.

Bebyggelsen från 1950-talet karakteriseras av viss variation inom enhetlighetens ramar. Tomterna är små, planen friare och ytorna hårdare exploaterade. Byggnaderna är mestadels uppförda i ett plan och har platta tak. De är i de flesta fall sammanbyggda. Exempel på bebyggelse som anknyter till skånsk byggnadskultur finns i kv Ranberga, Rishälla och Dammhälla (ark Thorsten Roos och Bror Thornberg 1954). Dessa byggnader har höga sadeltak och saknar vindskidor. I kv Dammhälla bildar fristående villor små gårdsenheter.

Förändringar, avvikelser från ursprungligt skick
Som framgår av ovanstående är den största delen av de gamla egnahemmen kraftigt förändrade. Tillbyggnader, fönsterbyten, tilläggsisolering m m är vanligt förekommande och ett flertal byggnader är svåra att datera vid okulärbesiktning.

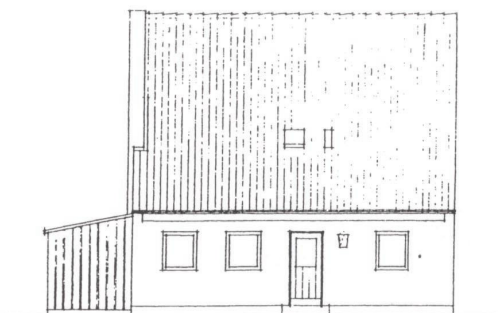
1950-talsbebyggelsen är relativt oförändrad, men även här förekommer tillbyggnader och fönsterbyten.

Offentliga byggnader, speciella verksamheter o dylikt Bulltofta rekreationsområde

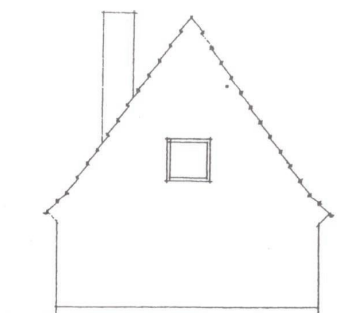
Möbelvaruhus

Företag

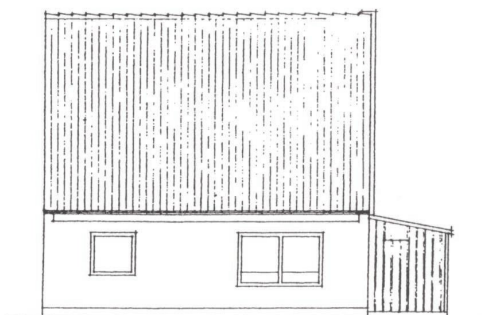
Skolor

MOT VÄSTER

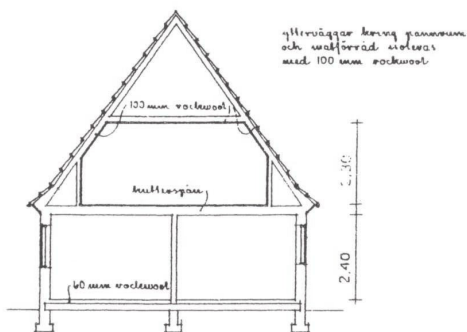
MOT SÖDER

MOT ÖSTER

MOT NORR

SEKTION

tomt nr 3 inom kv.
60 Dammhälla
byggnad Ad
gulgrönt fasadtegel
rött taktegel

KVARTERET 60 DAMMHÄLLA I MALMÖ
BOSTADSHUS TYP A Å TOMT 3, 4 & 5

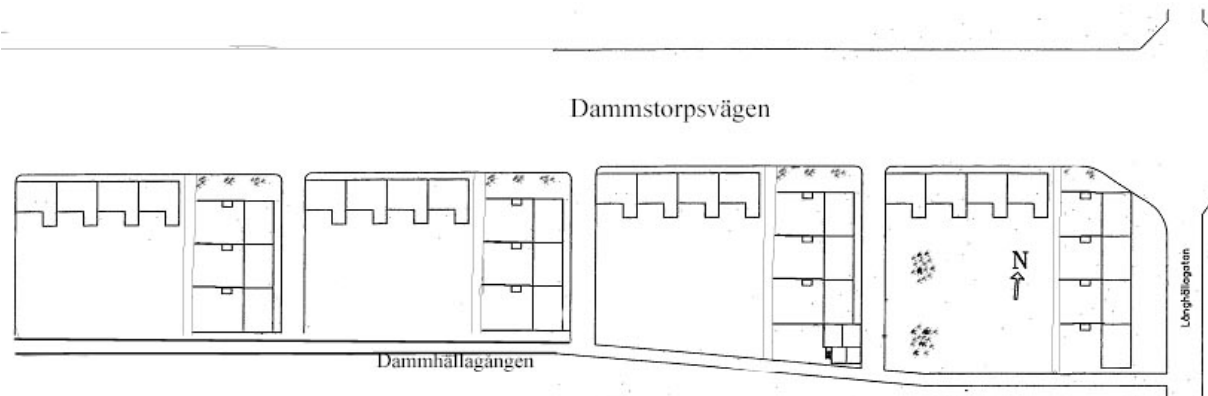
MALMÖ DEN 18 AUGUSTI 1954

Thorsten Roos
THORSTEN ROOS

Bror Thornberg
BROR THORNBERG

ARKITEKTER SÄR

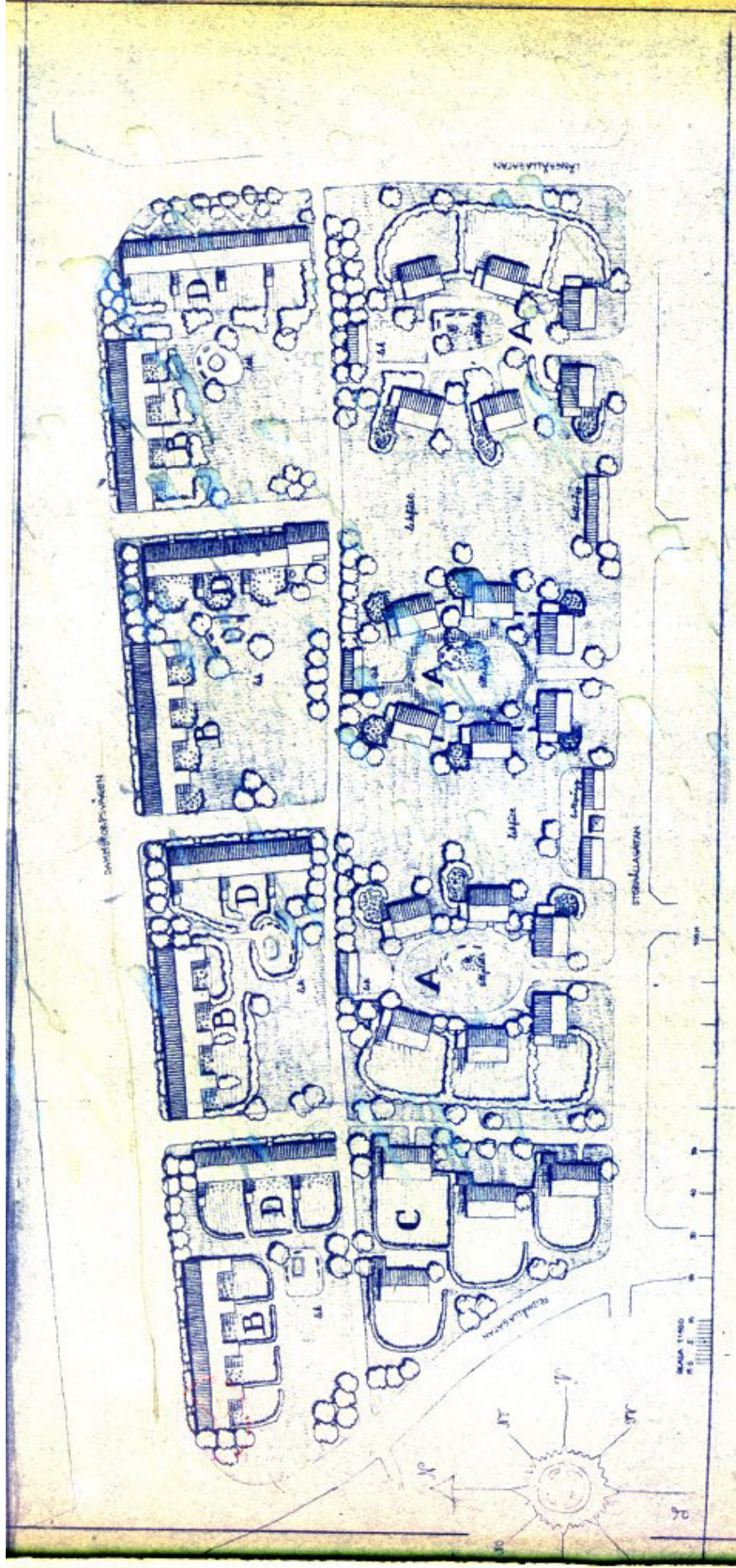
Orienteringskarta Brf Rishälla

- Inventerat område
- Särskilt värdefull miljö
- Område som bör detaljinventeras
- Tidstypiskt hus i huvudsakligen ursprungligt skick

0 200 M

Brf Rishälla 1954

Brf Dammhälla